

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Sebestyén Ede*

Cím: *Mahler Gusztáv Budapesten*

Forrás: *Magyar Hírlap*

Bp. 1936 V. 17.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Mahler Gusztáv

Idő

"1936"

Személy

Helyszám

MAHLER GUSZTÁV BUDAPESTEN

Halálának huszonötödik évfordulójára

Május 18-án lesz huszonöt esztendeje, hogy Mahler Gusztáv, a múlt század második felének egyik legegységesebb és legértékesebb karmester és zeneszerző zenije, a budapesti Operának harmadfél éven át igazgatója, ötvenegy éves korában meghalt. Mint osztrák vidéki városok színházi karmestere indult el pályáján, majd Németországba, Kasselbe és Lipcsébe került, onnan pedig Prágába. Ekkor már jól ismerték a nevét, mint igen kitűnő dirigensét; így történt, hogy meghívták Budapestre, a négy esztendeje megnyílt Magyar Királyi Operaház élére.

Huszonnyolc éves igazgató

Huszonnyolc esztendő volt Mahler, amikor Budapesten elfoglalta operai igazgatói állását, a meglehetősen zilált helyzetbe jutott színházban. Az igazgatói tisztséget akkor az öreg Erkel Ferenc töltötte be, betegesen, törődötten, alig valamelyes munkaképességgel. Az intendáns, Beniczky Ferenc, nem értett az opera ügyekhez semmit, ő mint hivatalnok került a két állami színház reprezentáló

állásába. Ilyen körülmények között egészen természetes, hogy a színház munkarendje és fegyelme teljesen meglazult, az előadások színvonala lesüllyedt, a közönség nagyon megcsappant s a deficit nagyon megnövekedett. Egy ideig legkezdtelegesebb megoldásokkal próbálták a helyzetet megmenteni, amilyen éppen tellett a hivatalnokoktól, de ez nem használt semmit. Az elbocsátások semmi könnyítést sem eredményeztek; az előadások számának csökkentéséről kezdtek már tárgyalni, de erről még idejében lemondtak, mert ez nemcsak a kiadásokat apasztotta volna, hanem a bevételeket is. Sőt ezeket biztosabban és nagyobb mértékben.

A végső tanácsalanságban, amikor már semmiféle céltalan ötletbe nem tudtak belekapaszkodni, nagynehezen és kellenül rászánták magukat az egyetlen józan és célszerű megoldásra: hogy *kitűnő színházi muzsikusra bízzák a színház vezetését*. Szóval: szerződtek a színház élére, aki akkor már nem csupán ígéret volt, hanem teljesen megbízható és vezetésre hivatott művész és szakember.

Mahler Gusztáv 1888-ban, október else-

jén foglalta el állását és mindjárt kifejtette programját.

— *Lelkesedéssel akarok dolgozni!* Ezzel kezdte.

Első feladata az volt, hogy a vendégfellépések rendszere helyett az állandó tagok számát szaporította, amivel jelentősen megerősítette a színház együttesét és biztosította a tökéletesebb összjátékot. Azután véget vetett annak a sokszor nevetséges, sokszor bosszantó, de mindenkor káros és művészietlen szokásnak, hogy egy-egy előadáson magyarul, németül s esetleg olaszul vagy francia nyelven is énekeltek.

Mahler teremtette meg a Magyar Királyi

Opera színpadán a magyar előadási nyelv kizárólagosságát.

Azután a zenekar fölújításához fogott hozzá, hogy véget vessen az elhanyagoltság, a lomposság, a fölületesség rendszerének és fegyelmezett, kifogástalan munkára képes zenekart teremtsen. Nehezen ment, mert sok ember érdekét kellett a nagy célért földobozni és sok kellemetlen harcot kellett megvívni a használhatatlan tagok protektoraival; de Mahler nem volt hajlandó a színház rovására megalkudni. Végül is elérte célját.

A zenekar után az énekkart kellett fölfrissíteni. Ez is sok akadályba ütközött a protektorok miatt. Ismét kiderült, hogy a tehetségtelen emberek sokkal több pártfogót tudnak találni, mint a tehetségesek.

Legkényesebb feladat a balletkar reformja volt, mert ezt a Nemzeti Kaszinó a saját ügyének tekintette. De Mahler

elkerülhetetlenül szükségesnek látta a táncos személyzet egy részének kicserélését és nem törődött a kaszinóval.

A személyi ügyek elintézése után a színpad következett. Mahler nem akart lélektelen, operai figurákat látni a színpadon; ő embereket és művészeket kívánt. Ujházy Edét játékmesternek szerződtette s ezzel már biztosította céljának elérését. A színpad berendezésének, a darabok kiállításának gondját is vállalta és az énekesekből helyesebb, érthetőbb szövegkiejtést követelt. Szóval, miként Wagner Richard, ő is mindent maga vezetett, hogy biztosítsa az előadott művek és az előadások művészi egységét.

Beniczky intendáns, aki tisztában volt vele, hogy ő színházi dolgokhoz nem ért, de azzal is, hogy igazgatója igen kiváló színházi ember és muzsikos, nem avatkozott bele semmibe. Teljesen megbízott Mahlerben és ezért rá is bízott mindent. Ezzel tette lehetővé az új igazgató eredményes munkásságát.

De nem csupán lojalitásból volt ilyen kezes az intendáns. Más oka is volt rá. A rendcsinálás sok embernek nem volt ínyére, soknak kára is volt belőle. S amikor a művészeketől több lelkiismeretességet, komolyabb kötelességtudást, elmélyedőbb munkát és nagyobb ambíciót követelt, a zenekar, énekkar és tánckar tagjaival együtt a szolistasik is megkezdtek ellene a nyílt és titkos harcot. Panaszkodtak az intendánsnak, a belügyi államtitkárnak, a miniszternek, még a miniszterelnöknek is, de hiába. Mindenki arra